

«Vardarbība ir sabiedrības problēma,» saka «Centrs MARTA» Rēzeknes filiāles vadītāja Ligija Purinaša

Inga Kaļva-Miņina

Foto no Ligijas Purinašas personīgā arhīva

«Šobrīd mans kā «Centrs MARTA» Rēzeknes filiāles vadītājas galvenais uzdevums ir darīt visu, lai mēs pēc iespējas ātrāk varētu sākt konsultēt klientes, sniedzot juridisko, psiholoģisko palīdzību un sociālo rehabilitāciju un nodrošinot konfidencialitāti,» saka Ligija Purinaša

Covid-19 ārkārtas situācijā sabiedrības dzīve izmainījās līdz nepazīšanai, iegūstot jaunus apveidus ikdienas gaitām. Šis laiks skāra gan strādājošos, gan studējošos, kuri iemācījās savu darbu un laiku plānot pašiem, strādājot un studējot attālināti – no mājām. Daudzi karantīnas ieviešanas laikā zaudēja darbu, paliekot bez iztikas līdzekļiem, tāpat jāuzsver, ka pasaulē šajā sarežģītajā laikā, kā liecina statistika, ģimenēs pieauga vardarbība. Sievietes, kas bija vardarbīgās attiecībās, ievērojot izsludinātos aizliegumus, kad doties prom no savas dzīvesvietas var tikai svarīgos gadījumos, tika iesprostotas mājās un pašāpziņi apdraudētas.

Biedrība «Centrs MARTA» ir vienīgā organizācija Latvijā, kas kopš 2000. gada aizstāv sieviešu tiesības. Tās pamatmērķis ir veidot uz dzimumu līdztiesību balstītu pilsonisko sabiedrību, kalpojot sievietēm un aizstāvot tiesības, sniedzot palīdzību vardarbībā un cilvēktirdzniecībā cietušām personām – sievietēm un bērniem (jāuzsver, ka pēc «Centrs MARTA» iniciatīvas šogad latviešu valodā ir izdota psihoterapeita Landija Bankrofta grāmata «Kāpēc viņš tā dara?» par varmācīgu vīriešu domāšanu un agrīnas vardarbības pazīmju atpazīšanu). Līdz šim «Centrs Marta» darbojas Rīgā un Liepājā, bet tieši šajā visiem tik saspringtajā laikā, ko radīja Covid-19 krīze, sabiedrība tika informēta, ka no šī gada 1. aprīļa «Centrs MARTA» ir arī Latgalē – Rēzeknē (klātienē pakalpojumi gan Rēzeknes filiālē vēl nav pieejami).

Uz nelielu sarunu par to, kas tad ir «Centrs MARTA» un kāda darbība tiek plānota Latgalē, aicināju Rēzeknes filiāles vadītāju LIGIJU PURINAŠU. Kā stāsta Ligija, izlasot sociālajos tīklos, ka «Centrs MARTA» Rēzeknē veido filiāli un tiek meklēts tās vadītājs, viņa nolēma pieteikties izsludinātajai vakancei, vairāku faktoru mudināta: «Nolēmu pieteikties, jo man ir pieredze, darbojoties nevalstiskajā sektorā. Man šis bija būtisks lēmums, jo sapratu, ka nevēlos darbu, kurā esmu no pulksten 9.00 līdz 17.00 tikai algas dēļ. Gribu savu laiku veltīt kaut kam svarīgam, ar pievienoto vērtību. Vēl vairāk – kaut kam tādam, kas ir svarīgs arī citiem.»

Latvijā katra trešā sieviete ir piedzīvojusi fizisku vai seksuālu vardarbību

Kā uzsver «Centrs MARTA» pārstāvji, tad dzimumu stereotipi Latgalē ir ļoti noturīgi, nemaz nerunājot par tendenci vardarbības upurus vainot notikušajā. Tomēr jāatceras, ka vardarbība (kurai ir vairākas formas: fiziskā, seksuālā, ekonomiskā jeb finansiālā, emocionālā; arī vardarbīga kontrole un vajāšana ir vardarbība) nav un nevar būt «ģimenes lieta» – tā attiecas uz katru sabiedrībā dzīvojošu cilvēku un var skart ikvienu no mums. Tieši tāpēc ir svarīgi par to runāt publiski un darīt visu iespējamo, lai to novērstu, un te ļoti svarīgs ir tieši sabiedrības atbalsts.

Kādēļ «Centrs MARTA» nodarbojas ar palīdzības sniegšanu tieši sievietēm? «Tam ir vairāki iemesli. Pirmkārt, «Centrs MARTA» sākotnēji radās kā sieviešu atbalsta organizācija. Otrkārt, ir pierādīts, ka Latvijā katra trešā sieviete vismaz reizi dzīvē ir piedzīvojusi fizisku vai seksuālu vardarbību. Realitātē šis skaitlis varētu būt vēl lielāks, jo ne visos gadījumos sievietes meklē palīdzību. Treškārt, 95% gadījumos mūsu palīdzības saņēmējas ir sievietes. Protams, cenšamies sniegt palīdzību visiem, tomēr vairāk fokusējamies uz atbalstu sievietēm. Arī pašlaik,

Covid-19 izraisītās pandēmijas laikā, redzam, ka sievietēm ir lielāks darba un pienākumu slogs,»

stāsta L. Purinaša.

«Dzīvojot Latgales reģionā, arī saprotu un redzu, kādas mums ir tās ikdienas problēmas. Nenoliedzami, vardarbība ir viena no tām, turklāt – dažādos līmeņos, sākot ar vardarbīgu komunikāciju ar nepazīstamiem cilvēkiem līdz pat vardarbībai ģimenē un intīmajās attiecībās. Un trakākais, ka mums tas liekas normāli, pašsaprotami, jo esam tā pieraduši dzīvot. Šo uzskatu man noteikti gribētos mainīt,» saka Ligija. ««Centrs MARTA» darbība, manuprāt, ir labs piemērs tam, kā 20 gadu darbības laikā Latvijā var mainīt daudzas lietas, sākot ar likumu normām līdz pat cilvēku domāšanai. «Centrs MARTA» Rīgā ir ļoti zināms. Kopš 2018. gada tas ir pazīstams arī Liepājā. Ceru, ka arī Latgalē kļūsim redzami kā viens no būtiskiem atbalsta punktiem krīzē un ievainojamās dzīves situācijās nonākušām sievietēm.» «Centrs MARTA» Rēzeknes filiāles vadītāja atgādina, ka «vardarbība ir sabiedrības problēma, un tāpēc nevienam nevajadzētu palikt ar to vienam pašam vai klusēt par to».

Latgalē daudzas sievietes atrodas finansiāli un sociāli ievainojamā stāvoklī

«Kopš 2018. gada «Centrs MARTA» atrodas arī Liepājā, tāpēc Rēzekne, manuprāt, bija diezgan loģisks turpinājums. Liepājas filiāles tapšanas laikā vairākkārt izskanēja doma, ka filiāle vajadzīga arī Rēzeknē. Šo lēmumu ļoti atbalstīja biedrības «Centrs MARTA» valde un jo sevišķi valdes priekšsēdētājs Inge Englands Johansens, kurš ikdienā dzīvo Norvēģijā, Arendālē, un kuram Rēzekne ir viena no mīļākajām pilsētām. Viņš ļoti vēlas, lai Rēzekne būtu labklājīga, droša un uz attīstību vērsta pilsēta.

Arī man šis lēmums šķiet ļoti pārdomāts, jo Rēzekne atrodas Latgales centrā. Savukārt Rēzeknes novads ir otrs lielākais Latvijā, kas arī ir ļoti svarīgs aspekts. No savas puses varu piebilst, ka

Latgalē ļoti daudzas sievietes atrodas, pirmkārt, finansiāli, otrkārt, sociāli ļoti ievainojamā stāvoklī. Arī bezdarbs ir milzīga problēma, nemaz nerunājot par nabadzības risku,

kas, pēc Centrālās Statistikas pārvaldes datiem, Latgalē pirms Covid-19 pandēmijas bija 40,4%, salīdzinot ar Pierīgu, kur tas bija 14,4%. Tagad tie dati noteikti varētu būt vēl baisāki,» stāsta L. Purinaša.

«Šobrīd mans kā «Centrs MARTA» Rēzeknes filiāles vadītājas galvenais uzdevums ir darīt visu, lai mēs pēc iespējas ātrāk varētu sākt konsultēt klientes, sniedzot juridisko, psiholoģisko palīdzību un sociālo rehabilitāciju un nodrošinot konfidencialitāti.

Šobrīd esam telpu labiekārtošanas procesā, un drīz noteikti tiks izsludināts amatu konkurss jurista, psihologa un sociālā darbinieka vakancēm.

Protams, ik pa laikam dzirdu jautājumu par to, kur tieši atrodami, bet pašlaik izvairos publiskot adresi, balstoties uz konfidencialitāti, jo tomēr tā būs vieta, kur klientiem justies droši. Un tā man ir absolūtā prioritāte,» uzsver L. Purinaša.

Paralēli organizatoriskajiem uzdevumiem Rēzeknes filiāles vadītāja apzina un iepazīst pēc iespējas lielāku atbalstītāju un domubiedru loku, jo sabiedrības atbalsts ir ļoti svarīgs. «Paldies Latvijas Sarkanā Krusta Latgales komitejai un brīnišķīgajai Guntai Stepiņai, Rēzeknes novada pašvaldībai, Lūznavas muižas pārvaldnieci Ivetai Balčūnei, biedrībai «RTA absolventu asociācija», lieliskajiem kafijas grauzdētāvas «KUUP COFFEE» saimniekiem Jolantai un Oskaram Maculevičiem, kebabnīcas «Ausmeņa Kebabs» saimniekam Valteram Murānam un katram, kas nāk pretī un atbalsta, – ja ne materiāli, tad idejiski un ar labu padomu,» saka L. Purinaša. «Strādājam arī pie sadarbības ar Rēzeknes pilsētas pašvaldības institūcijām. Redzēsim, kā un cik dinamiski mums ies uz priekšu, jo dzīvē, kā jau tipiski dzīvē gadās, daudzas lietas nevar paredzēt, un ne vienmēr viss notiek tā, kā varbūt sākotnēji ir bijis plānots un iecerēts.»

Ikviena var atbalstīt «Centrs MARTA» Rēzeknes filiāles darbību

«Pašlaik noteikti vislielākais atbalsts būtu ziedojums. Pat, ja tas ir tikai viens eiro. Biedrības darbībai finansējumu piešķir no ārvalstu fondiem, projektu konkursiem un individuālajiem ziedotājiem. Rēzeknes filiālei joprojām meklējam biroja mēbeles (galdus, krēslus, skapjus, plauk-

tus), virtuvei nepieciešamās lietas (elektrisko tējkannu tējai, ar ko pacienāt mūsu klientes, mikroviļņu krāsni, virtuves skapīšus), mājas tekstilu (žalūzijas, aizkarus, paklājus), dažādas saimniecības priekšmetus (lamps, papīrgrozus, virsdrebju pakaramos). Mums ir vajadzīgi arī daži būvmateriāli, piemēram, grīdas krāsa, līme tapetēm. It kā tas nav nekas daudz, bet tas viss ir ļoti vajadzīgs mājīgas un drošas vietas iekārtošanai.

Tāpat es ļoti priecātos, ja būtu iespējams padot ziņu tiem, kas vēl nezina, ka «Centrs MARTA» Rēzeknē top.

Mums ir arī sava Facebook lapa: @CentrsMartaRezekne, kam ir iespēja sekot. Mājaslapā www.marta.lv var atrast vairāk informācijas par to, ko darām un kas esam. Gadījumā, ja ir nepieciešama palīdzība, tad noteikti var mums rakstīt uz e-pastu centrs@marta.lv vai zvanīt 67378539. Var arī sazināties tieši ar mani – ligija@marta.lv, tālr. 29205413.

Es cenšos darīt visu, lai filiāle būtu un tā darbotos efektīvi, bet daudzas lietas ir atkarīgas arī no līdzcilvēkiem un tā, cik iedroši un savstarpēji atbalstoši būsīm. Ja katrs spēs dalīties mazumiņā, spēš būt atvērts, tad jau arī lielās lietas spēšim paveikt kopā,» saka «Centrs MARTA» Rēzeknes filiāles vadītāja Ligija Purinaša.

Ja ir vēlme atbalstīt tieši Rēzeknes filiāles tapšanu, tad ziedojot lūgums norādīt «Atbalsts Rēzeknes filiālei».

Ziedot iespējams: «Centrs MARTA» rekvizīti: Biedrība «Centrs MARTA» Matīsa iela 49–3, Rīga LV-1009 Reģistrācijas numurs: 40008061978

Norēķinu rekvizīti: Luminor bank AS S.W.I.F.T kods NDEALV2X Konta Nr. LV95NDEA000080118417 (EUR) LV25NDEA000080191748 LV67NDEA000082029821 (SEK)

Kas ir «Centrs MARTA»?

- * Dibināts 2000. gada maijā.
- * Vienīgā sieviešu tiesību aizstāvības organizācija Latvijā.
- * Sniedz profesionālus sociālos, juridiskos, psiholoģiskos pakalpojumus vardarbībā un cilvēku tirdzniecībā cietušām pieaugušām personām, nodrošina palīdzību sievietēm un viņu bērniem, kuri atrodas ievainojamās dzīves situācijās.
- * Attīsta un īsteno jaunās jauniešu programmas, lai mazinātu vardarbību jauniešu vidē un nodrošinātu apmācības izglītības speciālistiem.
- * Darbības uzmanības centrā ir kompetence, konsekvence, saskaņotība, emocionāli vērtīga pieredze un atbildīgi lēmumi.
- * Mērķis – veidot uz dzimumu līdztiesību balstītu pilsonisko sabiedrību, kalpojot sievietēm un aizstāvot tiesības.
- * Centra eksperti ir iniciējuši forumu «CELIES», lai iesaistītu vīriešus sarunās un rīcībā, mazinot vardarbību un dzimumu stereotipus.
- * Speciālisti ir pieraduši meklēt visprezīgākos risinājumus sieviešu un viņu bērnu dzīvju uzlabošanai, iedvesmojoties no pasaules sieviešu tiesību ievērojamiem piemēriem.
- * «Centrs MARTA» uzskata, ka pārmaiņas ir iespējamas, piedaloties procesā ar idejām, ietekmējot politiskos lēmumus un panākot pārmaiņas sabiedrības izpratnē. ▣

Publikācija sagatavota ar programmas «Atbalsts medijiem Covid-19 krīzes radīto negatīvo seku mazināšanai» atbalstu.

